

Il·luminades

Il·lustrant la història de la misogínia

ADONA'T

Associació de Dones
Nacionalistes 'Terra'

*A la nostra amiga i companya Liliane Varea Vicent (1952-2018)
que mai deixarà de ser part d'ADONA'T*

© **dels textos:** les autores, 2019

© **dels retrats de les il·lustradores:** les persones indicades als peus, 2019

© **de la fotografia de grup d'ADONA'T:** Amparo Navas, 2019

Edita: ADONA'T. Associació de Dones Nacionalistes 'Terra'

Coordinació de l'edició: Carme Pinyana

Producció: M. Carme Díaz, Aina Garcia Carbó i Carme Pinyana

Ajudantes de producció: Marta Beltrán Pérez, Mònica Camahort, Balma Escuder, Marisa Giner, Mila Guidotti, Dolors Ibáñez, Reis Lliberós, Mcreu Marín, Anna Marzà i Sonia Querol

Correcció de textos: Anna Marzà, Caterina Palatsí i Carme Pinyana

Il·lustració de les cobertes, disseny i maquetació: Lúdia Díaz

Ajudant de maquetació: Pablo Gual

ISBN paper: 978-84-17429-85-0

ISBN pdf: 978-84-17429-86-7

DOI: <http://dx.doi.org/10.6035/Adonat.2019>

Dipòsit Legal: CS-138-2019

Ajuntament de Castelló

UJI UNIVERSITAT
JAUME I

Il·luminades

Il·lustrant la història de la misogínia

ADONA'T

Associació de Dones
Nacionalistes 'Terra'

Índex

Contra la misogínia imperant des de fa segles

Eva Alcón Soler. Rectora de la Universitat Jaume I

Misogínia, discurs i institució

Begonya Sáez Tajafuerce. Universitat Autònoma de Barcelona

L'educació per a la igualtat en l'Escola d'Art i Superior de Disseny de Castelló

Miguel Monar. Director EASD Castelló

Il·luminada foscúria

Aina Garcia Carbó. Escriptora, ADONA'T

Com som les dones!

Ali Brancal. Pedagoga, ADONA'T

ADONA'T il·lumina la misogínia

Lola Mallén Fortanet. Presidenta d'ADONA'T

Il·luminades

Marta Selusi Luis. Homer

Rachel Virginia Brenes Dutch. Eurípides

JuárezCasanova estudi. Aristòtil

Anna Dobon. Sant Agustí

LauLauenlaseuatinta. Anònim s. XI

Tica Godoy. Jaume Roig

SANSANO. Erasme de Rotterdam

Verònica Fabregat Sebastià. H. Balzac

Anna Mingarro Mezquita. Sigmund Freud

Mabel Ramos. Pierre de Coubertin

Paula López Almela. Antonio Vallejo Nájera

Laura Castelló. Trump, Putin, Erdogan, Bolsonaro

Selecció de textos misògins

Publicacions anteriors d'ADONA'T

Fotografia d'ADONA'T, Amparo Navas

ADONA'T

Associació de Dones
Nacionalistes 'Terra'

<http://dx.doi.org/10.6035/Adonat.2019>

Contra la misogínia imperant des de fa segles

Eva Alcón Soler

Rectora de la Universitat Jaume I

Un any més l'Associació de Dones Nacionalistes 'Terra' ADONAT ens regala una crida a la conscienciació davant la desigualtat de les dones. En aquesta ocasió se centra en la història de la misogínia. L'odi contra les dones i les xiquetes no és nou. La violència no és nova –no hi ha més casos ara que abans; sempre ha existit, sempre ha estat ací afectant totes les classes socials, en diversitat de dimensions i a totes les edats.

Tot i els dubtes que algunes estudioses del tema presenten a l'hora d'esbrinar si aquesta misogínia és fruit de la por o de l'odi, tant se val, no podem negar que hi és.

La misogínia es manifesta de moltes formes, mitjançant l'exclusió social, la discriminació, l'hostilitat, el patriarcat, la cosificació o la violència, entre d'altres. Hi ha persones misògines que ni tan sols en són conscients. En molts casos amagades sota la fórmula: "Jo no tinc res en contra de les feministes, però...", que ens remet a la mateixa estructura utilitzada per a altres col·lectius com "Jo no sóc racista, però...".

Des d'un punt de vista científic, actituds que revelen aquesta característica es descriuen en les publicacions d'autors i autores com el sociòleg australià Michael Flood (2014) o les de les doctores en ciències polítiques i audiovisuals de la Dublin City University Debbie Ging i Eugenia Siapera (2018) en un monogràfic on s'adreça la misogínia a les xarxes socials.

També trobem la misogínia internalitzada on fins i tot dones infravaloren les dones i formen part de l'anomenada violència lateral. Un patró que pot ser intergeneracional i que impedeix, en casos marginals, l'adopció de valors feministes i l'apoderament de les dones.

La present edició, sota el títol IL·LUMINADES. IL·LUSTRANT LA HISTÒRIA DE LA MISOGÍNIA, emmarca una denúncia contra la misogínia imperant des de fa segles a la societat, contra un patriarcat que, malauradament, encara avui en dia, és sobirà en molts àmbits i que es fa palès diàriament.

© Natalia Lobato

ADONA'T ha triat com a il·luminades a dones il·lustradores que en aquest nou projecte pretenen posar de manifest la misogínia social i cultural de manera diacrònica. Ho fa incloent com a exemples clars i reveladors cites d'autors de reconegut prestigi com Homer, Aristòtil, passant per Ausiàs March, Jean Jacques Rousseau, Sigmund Freud i de personalitats de l'àmbit sociopolític, com ara Donald Trump o Vladimir Putin.

La misogínia al segle XXI ha trobat com a còmplice els estereotips assignats a cada gènere. Un bon exemple són les botigues de joguines on clarament es diferencien aquelles que representen rols històricament relacionats amb les dones i xiquetes, on regna el color rosa, i d'altres més relacionats amb els nens. També com a il·lustració d'aquesta diferència des de ben petites i petits trobem les botigues de roba per a nadons i fins i tot l'escola (disfresses per a carnes-toltes, uniformes, etc.). Podem dir que cada persona se socialitza segons el rol o els rols que s'espera d'ella. Això serà així mentre no trenquem amb aquesta expectativa, o no animem des de diversos àmbits al canvi. Un

molt bon exemple és la iniciativa que cada mes de març ADONA'T duu endavant, i que ajuda a visualitzar la discriminació que encara patim les dones i les xiquetes.

Des de la Universitat Jaume I reconeixem el suport d'ADONA'T a les polítiques d'igualtat i agraïm el seu paper per tal d'activar i posar en relleu la responsabilitat que les institucions tenim davant la desigualtat, els atacs i el menyspreu del qual és víctima gairebé la meitat de la població. Enhorabona a ADONA'T per aquest nou projecte. ■

Misogínia, discurs i institució

Begonya Sáez Tajafuerce

*Prof. de filosofia contemporània i d'estudis feministes, de gènere i queer
al Departament de filosofia de la Universitat Autònoma de Barcelona*

La misogínia es fa manifesta en les moltes i diverses formes de violència que és infligida contra les dones. Ara bé, convé il·luminar la misogínia des d'una perspectiva que sovint passa desapercebuda i que deixa de banda la seva consideració estrictament emotiva o passional, en virtut de la qual la misogínia es veu reduïda a mera anècdota. Segons aquella perspectiva, en canvi, la misogínia és estructural i ho és en la mesura que atorga consistència afectiva a l'heteropatriarcat, en qualsevol de les seves articulacions.

L'avversió a les dones, que hi justifica la violència, és estructural i, per tant, la violència contra les dones també ho és. Això vol dir i s'explica en part pel fet que la misogínia respon a una lògica transhistòrica, tal com ho mostren els textos inclosos en aquest catàleg, els quals estan a la base de les propostes artístiques que els il·lustren. És a dir, que les moltes i diverses formes en què es fa manifesta la misogínia s'articulen al llarg de la història a tenor d'una lògica que s'hi perpetua i que els és pròpia. Aquesta

lògica transhistòrica que informa la misogínia és la lògica binària, que és la lògica del discurs –o, com diríem amb Michel Foucault, l'ordre del discurs. I, encara més, és la lògica del discurs que conforma la institució, tota institució, per definició, i que, com a tal, s'erigeix en discurs de poder. D'aquesta lògica són exemple, de nou, els textos que han estat seleccionats per a aquesta iniciativa crítica i que, en franca declinació transdisciplinària, fan oberta ostentació del poder en què la institució, qualsevol institució, una vegada rere altra els ratifica i, alhora, s'hi ratifica.

El catàleg d'Il·luminades, les obres que l'integren, fan visible la misogínia com a estructura. I fan visible l'operació que, segons el meu parer, assegura l'eficàcia de la lògica binària, transhistòrica i transdisciplinària, que garanteix la institució i que comporta una forma primera, en tant que discursiva, de violència. Em refereixo a la mediació com a operació que consisteix a sotmetre sense més les dones a un significat que no sols les

representa, és a dir, que les diu tot manlleuant-los la veu pròpia, sinó que, a més, les representa totes i totalment, és a dir, que les diu totes, sense excepció, i totalment, sense resta. La mediació és l'operació que performen els textos seleccionats en aquest catàleg mitjançant l'ús del significat "les dones" o "la dona", tot pressuposant una essència que hi correspon i que, com a tal, pot ser copsada plenament.

Tal com ho posen en evidència les il·luminades, les d'abans, les d'ara i les de sempre, l'eficàcia de la mediació rau a articular el discurs en virtut d'una única determinació lògica, és a saber, l'universal, en què cada dona queda reclosa en cos i ànima i deixa, així, de ser cada dona, perquè la mediació, en tant que operació primera del discurs, hi aspira en atenció a l'universal, és a dir, aspira a totes les dones i hi aspira totalment. "Les dones" o "la dona", segons l'ordre del discurs, és a dir, segons la lògica binària, diu – i només pot dir – un universal. I, d'aquesta manera, perd de vista el caràcter radical-

ment singular de tot subjecte, de tota dona, que n'és, a més, xifra ètica i política. Perd intencionadament de vista aquest caràcter radicalment singular, que menysprea i que violenta, perquè no es deixa mediar. I no es deixa mediar perquè és d'un altre ordre, perquè no és de l'ordre del discurs.

Els textos que il·lustren les il·luminades operen el menyspreu i la violència que s'infligeix discursivament contra les dones quan se'n força la mediació de manera que res no n'escapa, és a dir, quan les dones són totes llegides, totes interpretades, totes conegudes i reconegudes, totes sabudes i totes representades; quan les dones són forçades a l'ordre de l'universal del qual participen, és clar, encara que no totes o no del tot. Calen, insisteixo, les il·luminades d'abans, d'ara i de sempre per posar llum, donar color i estampar blanc sobre negre la violència de la mediació i, així, revelar-la com a forma naturalitzada de violència tot fent-la meridianament visible dins i fora de la institució. Calen les il·luminades. Celebrem-les. ■

L'educació per a la igualtat en l'Escola d'Art i Superior de Disseny de Castelló

Miguel Monar

Director EASD Castelló

Susana Carro, en el seu assaig *Estética de la resistencia de género*, afirma que "el arte es el único ámbito capaz de proporcionar un nuevo orden de lo simbólico del que las mujeres estamos huérfanas", i afegeix que "el arte nos enfrenta a nuestros viejos hábitos, nos interpela emocionalmente y evoca, con un enorme poder de seducción y difusión, no solo otras lecturas posibles del mundo, sino también otros modos posibles de vivirlo".

Aquestes paraules defineixen ben bé la filosofia que ens guia en l'Escola d'Art i Superior de Disseny de Castelló. Treballem des de la consciència que l'Art i el Disseny poden canviar el món, perquè d'una manera directa i moltes vegades no conscient, transmeten valors i eduquen a la societat. Per això esperem que les persones formades en l'Escola, quan projecten la seua visió del món, ho facen de manera conscient i compromesa amb la societat en què viuen.

Assumir aquest compromís només és possible si forma part del procés formatiu de les persones. Per això, des de la nostra Escola impulsem projectes i activitats de caràcter

social, tant dins com fora de l'aula, amb diferents entitats públiques i privades. Projectes que habitualment tenen a veure amb la consciència social, la sostenibilitat i la solidaritat. Per tant, l'educació per a la igualtat és un tema que està molt present en l'activitat diària del nostre centre, ja que com diu Marta Macho Stadler, Premi Emakunde d'Igualtat, "el problema es de educación de ellos y de ellas. Los estereotipos nos coartan muchísimo. El problema es social".

L'Escola d'Art i Superior de Disseny de Castelló està plenament implicada en la recerca de temes de Gènere i Disseny. El fruit d'aquest treball s'ha materialitzat ja, entre altres accions, en una proposta per a tot el professorat centrada en la necessitat d'emprar models i referents femenins en l'aula. Donar visibilitat a les dones artistes i dissenyadores en la Història és un mecanisme de transformació social, urgent i necessari. Per a donar suport a aquesta proposta s'està dedicant un pressupost especial per a la dotació de bibliografia d'Art i Disseny, específicament vinculada amb dones rellevants de totes les nostres disciplines. La sensibilitat al voltant d'aquesta qüestió va en augment. A més,

tradicionalment, l'EASD de Castelló participa cada any de forma activa en les activitats del Dia Internacional contra la Violència de Gènere que organitza el Servei d'Igualtat d'Oportunitats entre Dones i Homes de l'Ajuntament de Castelló, així com també en altres accions similars promogudes per diferents entitats, entre elles, la Creu Roja.

Per tot això, aplaudim l'encomiable iniciativa de l'Associació de Dones Nacionalistes 'Terra' ADONA'T i agraïm la seua avinentesa de col·laborar en el projecte expositiu IL·LUMINADES. IL·LUSTRANT LA HISTÒRIA DE LA MISOGÍNIA, que commemora el Dia de la Dona. Així mateix felicitem a totes les il·lustradores seleccionades pel treball realitzat, moltes de les quals han rebut formació en l'EASD de Castelló, alhora que ens congratulem de la seua trajectòria artística. ■

📷 Juan Pablo Ruiz Hernández

Il·luminada foscúria

Aina Garcia Carbó

Esriptora. ADONA'T

S'ha revifat obscur el fred
i al despertar les parpelles eren fosques.
M'han llençat al pou gelat,
profund i abrupte,
però el que no sabien
és que he caigut en gràcia.

Cavalca la nit a lloms del crit i de la resistència
el cant que aclama i anuncia la torxa,
perfum que a totes il·lumina i agermana.

Es vaticina el presagi a colps de ferradura,
s'ha despertat primitiva la bèstia i no hi haurà essència
a qui no empremta sutura.

Prou. Més no. Atureu-vos.

Deslligada de l'absència, de l'esma i la perduda
emprenc el camí amazònic al gust sentit dels meus principis,
decidida manera d'escoltar l'ànima,
assumisc el deler per la llibertat que em declama.

Enric Sendra i Duro

M'impute
per lluitar la vida al cor de la síl·laba
que em dibuixa la pell i brota a les axil·les,
per incendiar el murmuri i produir soroll,
per lliurar la fera i alleujar ferides.

Cedisc
per intentar convergència i adhesió
amb els tractes de la gola,
per avivar l'eco de cada vibrant respiració,
per esbrinar nervi ocult, acció, a l'ombra del defici.

Ho al·legue, ho rendisc, ho depose,
el clam, el nervi, l'anhel, la revolta,
veniu,
és l'única cosa que sé segur,
habitarà per sempre a casa nostra.
Allà, podreu trobar-me. ■

Com som les dones!

Ali Brancal

Pedagoga. ADONA'T

Dues persones parlaven de com de bé ballava Fred Astaire; i una va fer l'observació que Ginger Rogers ballava igual de bé que ell, però amb sabates de taló i cap enrere.

Les dones ens trobem a tots els escenaris amb un conjunt de barreres que dificulten el nostre accés.

Juguem als mateixos escenaris i espais, però amb unes altres regles, en condicions desfavorables i en terreny desigual.

Hem de treballar per modificar els obstacles culturals, socials, psicològics. Encara funcionen molts estereotips associats al gènere que ens impedeixen estar en igualtat de condicions. Els prejudicis de gènere, els aprenem des de la infància; no sols descriuen els comportaments diferenciats que s'espera que tinguin homes i dones, sinó que prescriuen conductes. Els estereotips són resistents al canvi. De res no valen les lleis, les normes... Una societat no canvia a cop de decret, una llei d'igualtat no ho aconsegueix automàticament.

Hi ha expectatives diferents de com ha de ser la persona que ocupa un lloc de decisió. Un ajuntament, un partit polític o una associació veïnal o cultural. O festiva.

Quan pensem en qualitats bones per a liderar, de seguida ens venen al cap aquelles que normalment atribuïm als homes: capacitat de comandament, fortalesa, autoritat... Les característiques i comportaments amb què descrivim els líders coincideixen amb la descripció que fem dels homes, però no de les dones.

Qui va decidir que la facilitat o tendència que suposadament tenim les dones per a teixir complicitats, establir relacions i xarxes de suport, no són una bona qualitat per a liderar?

Per què quan les dones intentem fer sentir la nostra veu som unes histèriques, unes manaires o se'ns intenta humiliar atribuint-ho al fet que "tenim la regla"? Per què quan ho fa un home està demostrant caràcter?

Fernando Gimeno Agost

És freqüent la creença que les dones en el treball "no ho fan tan bé com els homes". També en l'àmbit laboral, a les dones els costa arribar als espais de decisió i, una vegada en ells, no disposen dels mateixos minuts d'intervenció ni de la mateixa atenció quan parlem.

És cert que, darrerament, comencen a valorar-se altres comportaments en què les dones som fortes: delegar, escoltar l'entorn, cuidar les relacions interpersonals... Però quan ho fa un home –compartir el poder, empoderar altres persones– és percebut com un ésser generós amb qui es contrau un deute. Quan ho fa una dona, sembla com que no n'espera res a canvi. Les dones són abnegades i sacrificades o ambicioses i trepes. Els homes "lluiten per l'espai que els pertoca".

De les dones en política, en espais de direcció en empreses o institucions s'espera (i es pregunta) que sàpien compatibilitzar la seua vida personal i familiar amb les obligacions polítiques. Dels homes, no.

Cal fer molta força per a evitar que les decisions importants es prenguen en àmbits informals, espai on regnen els homes, que tenen les obligacions familiars cobertes o no els preocupen, perquè no han sigut socialitzats perquè els importen.

Cal lluitar molt contra la sensació de no ser prou bones, que els nostres errors no es perdonen de la mateixa manera que passa amb ells. Perquè sabem que hem de ser molt millors per assolir el mateix nivell. Perquè en molts àmbits continua funcionant el "complot masculí", encara vigent, de silenciar, tornar invisibles o desplaçar les dones, de manera subtil i condescendent: donar a entendre que tenen menys competència tècnica i professional, que són inexpertes, que els falta estabilitat, que es deixen dur per l'emoció...

Les dones en espais de poder, de decisió, tenim els mateixos problemes que qualsevol dona en qualsevol àmbit. Com s'espera que ens sentim responsables del benestar i felicitat de tothom, s'entén que ens sacrifiquem.

No hem d'autopromocionar els nostres èxits ni demostrar ambició, perquè això ens fa dolentes.

Encara així, moltes dones van empoderant-se i reclamant els seus espais; i és aleshores quan apareix la reacció.

Ja hi ha molts homes que expressen la seua misogínia no des de la superioritat sinó des del victimisme. Si menyspreen i odien les dones no és perquè se senten superiors. Ho plantegen com si foren un col·lectiu que es creu i es presenta com a víctima. I, evidentment, assenyalen com a culpables les dones i en concret, les feministes, i s'inventen paraules insultants. El feminisme, ja ens estem cansant de repetir-ho, és la idea radical que les dones som persones i tenim els mateixos drets, i es mou perquè siga així. Qui no siga feminista, que es busque una paraula per a definir què vol ser, i quina actitud té cap a les dones.

Les actituds misògines contribueixen a generar, mantindre i justificar la violència masclista, i no són cosa del passat.

La misogínia està ben present i reforçada: IL·LUMINADES. IL·LUSTRANT LA HISTÒRIA DE LA MISOGÍNIA és un intent de posar en evidència d'on venim i sensibilitzar per avançar. ■

Reis Lliberós Manfort

ADONA'T il·lumina la misogínia

Lola Mallén Fortanet

Presidenta d'ADONA'T

ADONA'T enguany commemora el 8 de març, Dia Internacional de les Dones, amb l'exposició IL·LUMINADES. IL·LUSTRANT LA HISTÒRIA DE LA MISOGÍNIA.

Els deu projectes consecutius que hem realitzat fins ara han tingut la intenció de donar visibilitat a les dones i al saber femení, però també, de denúncia. IL·LUMINADES, amb la col·laboració de 12 esplèndidament creatives il·lustradores de Castelló i comarques, pretén posar de manifest que la misogínia és intolerable, fixant-nos en la història. Es tracta de reflexionar d'on venim i fer possible la comprensió de les diverses actituds negatives que han rebut i rebem encara les dones, d'identificar les accions que contribueixen a mantenir la desigualtat.

Conèixer el significat d'algunes paraules ens ajudarà a entendre les causes de la desigualtat i mirar de combatre-la. Etimològicament, la paraula MISOGÍNIA és d'origen grec i està composta per *miseo* que vol dir "rebutjar, detestar, odiar", *gyné* que vol dir "dona". És a dir, es defineix com l'odi o l'aversion, més o menys dissimulat, cap a les dones o xiques. En concret les característiques, actituds i propensions dels individus misògins es resumeixen en: 1. cosificació del cos de la dona i tendència a animar que altres cosifiquen; 2. puritanisme selectiu (només per a elles); 3. tendències autoritàries amb les dones i ús de la violència masclista física, verbal o simbòlica; 4. criminalització sistemàtica de les víctimes de violència masclista; 5. marginació de la dona i rebuig al lideratge femení; 6. tendència a relacionar les formes baixes de cultura amb allò femení.

Amb aquest nou projecte, doncs, volem constatar la presència innegable al llarg de la història d'individus molt influents en la cultura occidental amb actitud misògina. És cert que cadascun dels homes elegits formen part d'un context historicosocial, polític, econòmic diferent i, per tant, el significat també cal contextualitzar-lo, sense oblidar que la discriminació de la dona al llarg dels temps és inqüestionable.

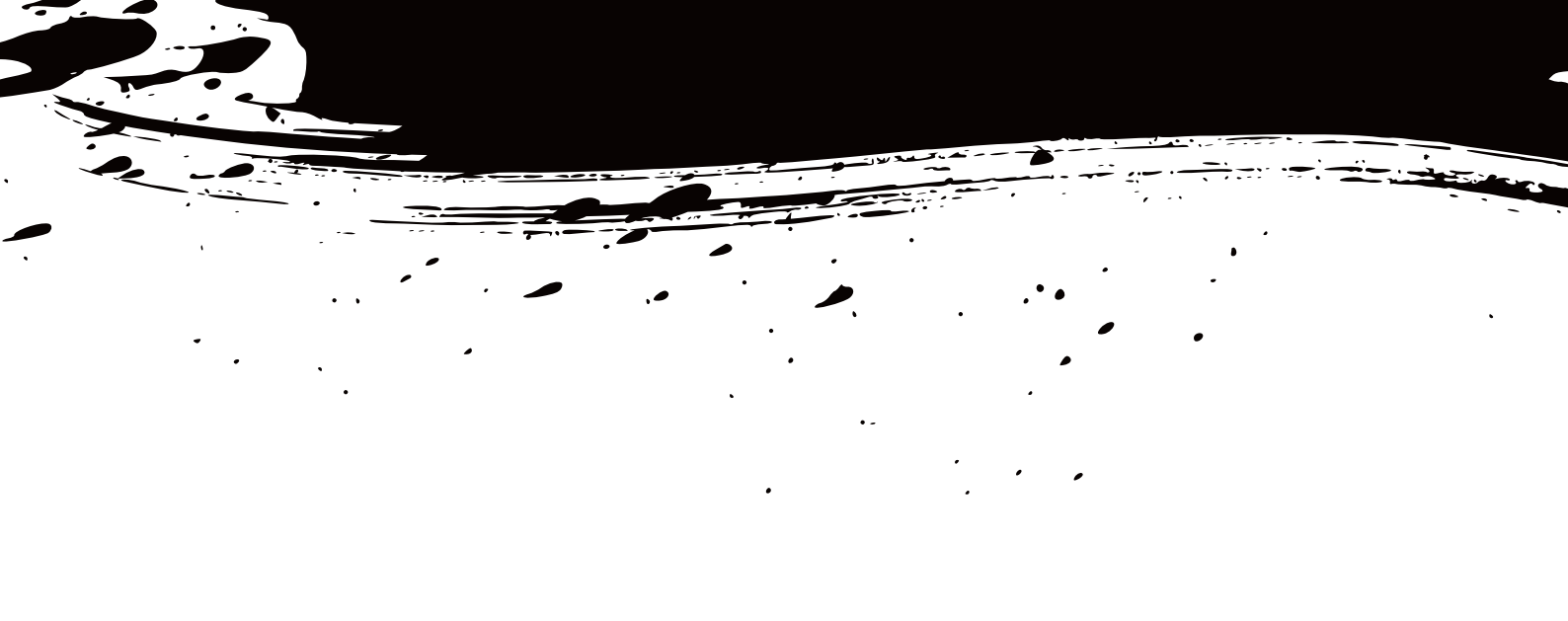
Una altra de les paraules és IL·LUSTRAR, del llatí *illustrare*. Aquest concepte inclou dos significats implícits, per una part, donar llum a l'enteniment, dotar de cultura, instruir i, per l'altra, generar dibuixos que expliquen històries. I, com que una imatge no val més que mil paraules, segons l'escriptor Jesús Tuson, però sí que és una altra modalitat de comunicació molt potent, hem invitat a dotze il·lustradores del nostre territori, perquè ens mostren la seua particular interpretació dels textos seleccionats de personatges històrics.

I el tercer terme que dona títol a l'exposició, és IL·LUMINADES. Les il·lustradores amb qui hem tingut la sort de col·laborar, que han posat el seu talent i la seua habilitat al

nostre servei, són les veritables protagonistes del projecte, i les anomenem així, *Il·luminades*, per una banda, perquè estan dotades d'una creativitat intel·ligent per interpretar els textos que els hem assignat, i per l'altra perquè tenen aquell component visionari que les fa extraordinàries, fora del que és normal. Elles són: Marta Selusi, JuárezCasanova estudi (Sílvia Casanova i Javier Juárez), Anna Dobon, Laulauenlaseuatinta (Laura Pitarch i Laura Broch), Mabel Ramos, Tica Godoy, **SANSANO**, Verònica Fabregat, Anna Mingarro, Paula López, Rachel Dutch i Laura Castelló.

No és qüestionable que les dones som més del 50% de la població, que la igualtat plena implica donar el mateix tracte a homes i dones en tots els aspectes de la vida: els mateixos drets democràtics, les mateixes condicions laborals, el mateix salari, garantir la protecció en l'àmbit privat, castigar els abusos i maltractaments, etc. El menyspreu cap a la dona s'ha manifestat en tots els àmbits, només cal recordar les frases fetes de la nostra cultura popular, "A la burra i a la dona la verga la fa bona". "Dona finestre-
ra, malfaenera"... Crims d'honor, la mutilació

genital femenina, les violacions i la violació com a arma de guerra, la tracta d'éssers humans per a l'explotació sexual, les bodes de xiquetes, el genocidi referit a l'infanticidi i l'avortament selectiu de xiquetes en alguns països asiàtics, aquestes aberracions són només alguns exemples.

No té sentit, com algunes formacions polítiques emergents pretenen, voler tornar la dona a un paper principalment domèstic, exclusivament familiar, allunyat dels llocs que hem anat assolint tan lentament i amb tant d'esforç. No és acceptable l'eliminació de drets fonamentals, el qüestionament de realitats com la violència de gènere. No ho podem permetre.

En un món cada vegada més complex i globalitzat, una nova misogínia s'estén produint veritables horrors. Com assenyala Genevieve Fraisse (1948), filòsofa francesa historiadora del pensament feminista: "davant un període de commoció política torna a qüestionar-se la relació entre els sexes a través de la reformulació del llaç social en el seu conjunt. S'imposa analitzar aquesta nova misogínia i qui són els emissors dels nous discursos que l'alimenten."

Ara, però, les dones ja hem alçat la veu, hem unit les mans lluitant per la nostra emancipació. Aquesta és la nostra revolució i ha de ser imparable, ja que nosaltres som agents del desenvolupament i del canvi, som les actrius que el farem possible. Tots, homes i dones, en conjunt, transformarem i reformularem el teló de la societat i per això ens volem i necessitem a tots i a totes lliures, conscients i amb decisió.

Amb IL·LUMINADES. IL·LUSTRANT LA HISTÒRIA DE LA MISOGÍNIA, ADONA'T vol fer la seua contribució al que sembla que ha de ser una lluita constant, en la qual no defallirem, contra les actituds misògines. ■

Marta Selusi Luis

Rachel Virginia Brenes Dutch

JuárezCasanova estudi

Anna Dobon

LauLauenlaseuatinta

Tica Godoy

SANSANO

Verònica Fabregat Sebastià

Anna Mingarro Mezquita

Mabel Ramos

Paula López Almela

Laura Castelló

Il·luminades

Marta Selusi Luis

Des de ben menuda que he estat interessada en el dibuix i el còmic, així que no va ser cap sorpresa que acabara estudiant el batxillerat artístic i després m'animara a fer Belles Arts a la Universitat Politècnica de València. Ara estic cursant un Màster en Disseny editorial i publicacions digitals al mateix temps que segueixo dibuixant còmics i busco treball per pagar les factures. Si no en tinc, de problemes, me'ls busco. ■

Autoretrat

ADONA'T
Associació de Dones
Nacionalistes 'Terra'

<http://dx.doi.org/10.6035/Adonat.2019>

Homer

s. IX a. C.

[Telèmac:] "Mare, torna com sigui a la cambra i ocupa't allí de la teva feina, el teler i el fus [...] i això de parlar serà cosa dels homes, de tots, i més de mi; car és meu el poder de la casa."

Odissea, l, 358-359, traducció de Carles Riba, en *La veu i el poder de les dones*, Mary Beard, Arcàdia ■

Il·lustració: Marta Selusi Luis

Sa casa (d'ella)

Quan vaig llegir el fragment de text que havia d'il·lustrar em vaig quedar en blanc. La dona d'aquesta història d'hòmens no té res: ni permís per expressar-se, ni dret a pensar, i tampoc té casa. Avui en dia, encara hi ha dones que no disposen d'un lloc on sentir-se segures, un espai propi on poder parlar de qualsevol cosa i canviar de tema una i mil voltes, on deixar els plats bruts i netejar-los l'endemà. No són ames de sopar a l'hora que els ve de gust ni de descansar fins el migdia si els cal. I jo volia fer aquesta casa nostra on poder dormir tranquil·les sense patir malsons.

Rachel Virginia Brenes Dutch

Especialitat en Il·lustració en EASD Escola d'Art i Superior de Disseny de Castelló en 2005.

Il·lustració editorial

En 2018 il·lustra el conte infantil *Si yo fuera...* d'Anita Arbues, ed. Fuendepila.

En 2019 il·lustra el conte infantil *El salto de Kowin* de Miguel Alayrach, ed. Kaicron i *Axel y el Monstruo Marino*, ed. La Pajarita Roja (en procés).

Comissariat d'events

Comissària del primer certamen Il·lustra Castellón 2018.

Comissària de Harry Potter Book Night, en totes les edicions de 2015 a 2019.

Exposicions de fotografia

2007 *Asesinos en serie*, a l'EASD i Meduse restaurant-galeria-pub.

2013 *Little help from my Friends* en el Terrat restaurant-galeria-pub.

Disseny gràfic i disseny de portades de llibres

Ha treballat en diverses projectes per a 05 edicions, Totcastellón i Círculo rojo. ■

 Marta Martín

Eurípides

485–406 a. C.

[Hipòlit:] "Odio la dona sàvia. Espero que no hi hagi mai a casa meva una dona que sàpiga més d'allò que li convé a una dona [...] Voldria que moríssiu! Mai em cansaré d'odiar les dones, encara que algú digui que repeteixo sempre el mateix, doncs també elles són permanentment malvades."

Hipòlit, versos 616-668, traducció Vicenç A. Abellán i Cristina Dalmau ■

Il·lustració: Rachel Virginia Brenes Dutch

Sense títol

En llegir el text vaig sentir ràbia, cabreig i angoixa.

Però quan em vaig posar a il·lustrar, una gran pena es va posar sobre mi, pel fet de saber que hi ha milers de dones amb aqueixes mirades tristes i amb un somriure dibuixat en la cara, que en silenci s'estan ofegant en les seues pròpies cases, fins al punt de ser consumides per unes paraules que dia rere dia els travessen l'oïda cremant-les i fent desaparèixer la seua ànima, convertint-les en marionetes.

JuárezCasanova estudi

Javier Juárez (Castelló, 1972) i Sílvia Casanova (Almenara, 1974); graduats en l'Escola d'Art i Superior de Disseny de Castelló, en l'especialitat de disseny gràfic.

Després d'acabar els estudis iniciem per separat un periple professional per diferents estudis i agències. En projectes propis tenim l'ocasió de treballar junts, on sorgeix un sòlid equip de treball que formalitzem l'any 2004 creant el nostre estudi de disseny i il·lustració, JuárezCasanova estudi. Un estudi proper, receptiu, dialogant amb el client; amb un mètode de treball polivalent i en constant evolució.

Al llarg de la nostra trajectòria ens hem anat especialitzant en il·lustració, trobant un estil propi amb el qual ens sentim identificats.

Actualment membre de LA EXPRIMIDORA (Associació de dissenyadors i creatius de Castelló).

Actualment membre d'APIV (Associació de professionals de la il·lustració Valenciana). ■

Antonio Pradas

Aristòtil

384–322 a. C.

"I és que la femella és com un mascle mutilat, i les menstruacions són esperma, malgrat que no pur, ja que no els hi falta més que una cosa, el principi de l'ànima..."

La generació dels animals 737a 27-30 ■

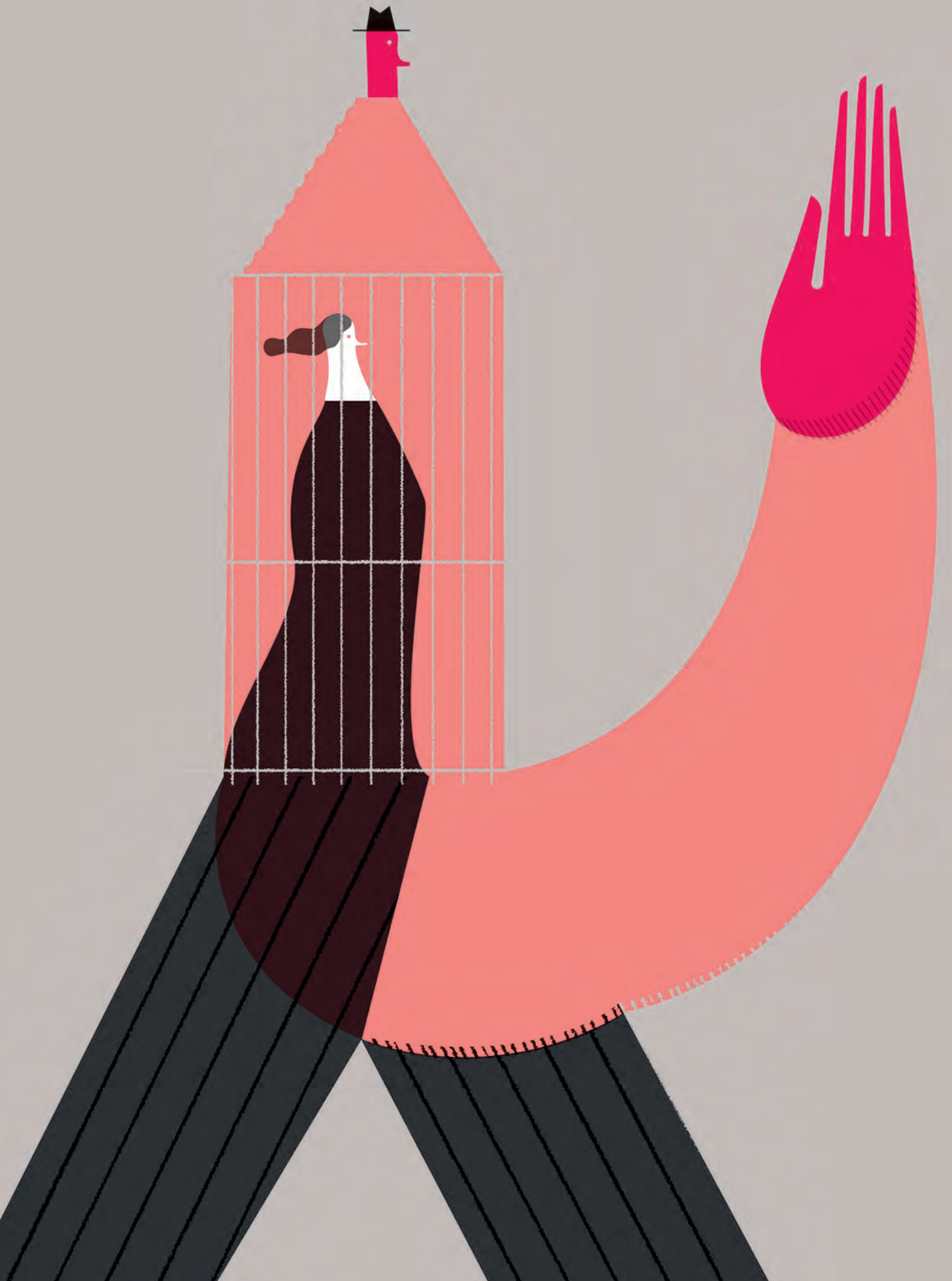
Il·lustració: JuárezCasanova estudi

Sense títol

Després de documentar-nos i cercar informació, un text ens va portar a un altre, i vam subratllar alguns dels paràgrafs que més ens han impactat. Malgrat que ens han costat d'assimilar, ens van inspirar d'alguna manera per a la creació de la il·lustració. Algunes de les barbaritats són aquestes: Aristòtil va afirmar que la dona era un home mutilat, Sigmund Freud va donar forma psicològica a la frase del filòsof grec explicant que aqueixa manca de penis era motiu d'enveja de la dona cap a l'home. Darwin va arribar a dir que el cervell de la dona era inferior al de l'home i Nietzsche va assegurar que si una dona tenia inclinacions intel·lectuals era degut a algun problema amb la seua naturalesa sexual, sens dubte, per la falta d'un penis entre les seues cames.

Així que aquesta és la nostra il·lustració que, sense ser una imatge en aparença violenta, sí que aporta alguna pinzellada metafòrica, amb uns elements fàcils de descodificar i que evoquen a la reflexió.

Anna Dobon

Titulada en Il·lustració per l'EASD de Castelló i també en Art dramàtic per l'Institut del Teatre de Barcelona. Combina la feina d'il·lustradora freelance amb la de vocalista en diverses formacions musicals. Com a artista gràfica i plàstica ha treballat en cartelleria de concerts, en figurinisme teatral i en la construcció de titelles per a companyies de teatre professionals. Els seus treballs més significatius i recents han estat per a l'exposició "Mordassa" d'APIV (2018), l'Artwork del vinil musical 7" de Montefuji i Dédalo, aquesta última, una de les formacions on és vocalista. El seu darrer treball, *La Terra Taronja*, és un mural urbà que forma part del projecte Embelliment dels Nostres Barris (2018) de l'Ajuntament de Castelló. Actualment treballa en l'edició d'un fanzine que autoeditarà en 2019 on il·lustrarà textos també de la seua autoria. ■

Fernando Gimeno Agost

Sant Agustí

354–430 d. C.

"Hi ha també un ordre natural en els éssers humans, de manera que les dones serveixen els seus marits i els fills, els seus pares. La justificació consisteix que la raó més dèbil ha de servir la més forta"

Quaestiones in Heptateuchum

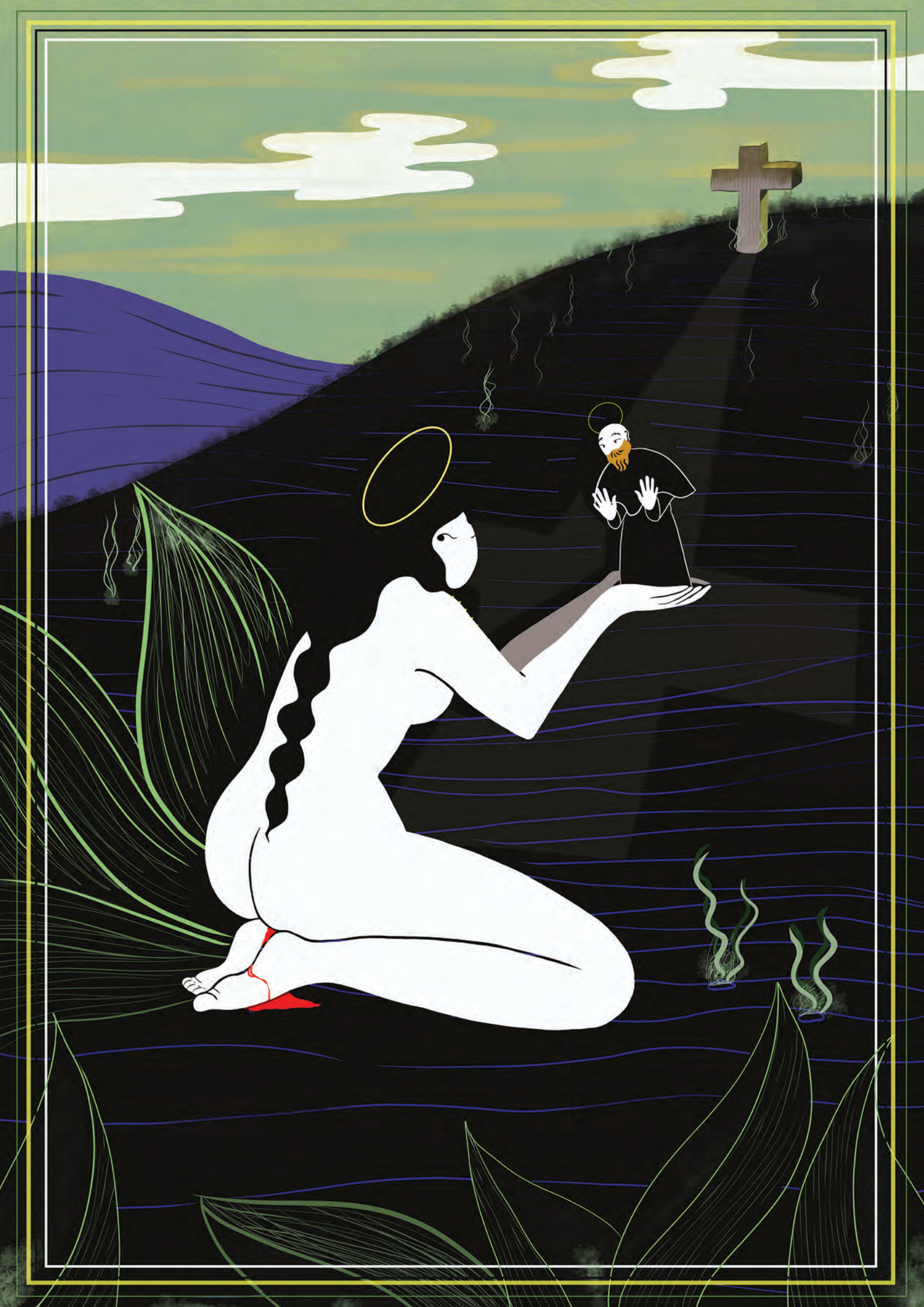
1, 153. CCL 33, 5 ■

Il·lustració: Anna Dobon

La qüestió inferior

Ella mira l'espectador, espera una resposta: És aquest ésser diminut qui diu que jo, una dona gran, sóc la raó més dèbil? És aquest ésser petit qui diu que jo he nascut per servir? Aquí el tinc, com si estigués sostenint un vas d'aigua que podria caure en qualsevol moment. Aquí el tinc, oferit al cel, a la Natura. Aquí estic, de cara a una creu ha fet creure que, per naturalesa, jo ja en portava una: la d'haver nascut dona.

Laulauenlaseuatinta

www.laulauenlaseuatinta.com

info@laulauenlaseuatinta.com

Laulauenlaseuatinta som Laura Broch, diplomada en Educació Primària (UJI), i Laura Pitarch, llicenciada en Ciències de la Comunicació (UAB), i neix d'una afició comuna: la il·lustració i, sobretot, de moltes ganes d'experimentar. Encara que el nostre currículum acadèmic prové d'altres àmbits, hem trobat en el disseny i la il·lustració una inquietud comuna que ens permet desenvolupar les nostres habilitats professionals, en el camp de l'educació i la comunicació, de manera transversal.

La nostra història comença com un joc, compartint llapis i paper, des de ben menudes. Les nostres amigues i amics van ser els primer clients i els més exigents en les seues comandes; una felicitació per a la iaia, un retrat del mestre, un dibuix a la pissarra... No obstant això, a mesura que creixíem, el nostre projecte creixia amb nosaltres fins que ens vam adonar que s'havia convertit en la nostra principal ocupació.

Solem treballar amb aquarel·les, acrílics i tinta xinesa i també amb dissenys digitals, collage i pintura mural. Encara així, ens agrada introduir diferents materials i tècniques per adaptar-nos a les característiques de cada projecte. ■

Il·luminades · Il·lustrant la història de la misogínia

David Segarra

ADONA'T
Associació de Dones
Nacionalistes 'Terra'

<http://dx.doi.org/10.6035/Adonat.2019>

Anònim

Final s. XI

"[...]

La dona que no és falsa no és dona (21)

La dona promou guerres, difícilment
busca pactes de pau (22)

La dona per diners diu: "t'estime" (27)

La dona mentre plora ordeix enganys a
base de llàgrimes (29)

La dona saqueja i per això se l'anomena
lloba (33)

Dona, quan parles, l'acer es torna cera
(43)"

"Arbore sub quadam dictavit clericus Adam",
Poesía misógina en la edad media latina:
ss. XI-XIII, Mercè Puig Rodríguez-Escalona ■

Il·lustració: Laulauenlaseuatinta

Sense títol

La composició, l'hem estructurada com un retaule de l'edat mitjana, per fer referència a l'etapa històrica del poema misògin que hem il·lustrat. Al voltant de la imatge principal, apareixen diferents dones que representen els estereotips femenins que reforça el text i que ens presenten a totes de la mateixa manera, com si totes fórem iguals pel fet de néixer dones.

En el centre, trobem un personatge femení que observa espantat tota l'herència misògina que recaurà sobre ell i dalt de tot, una dona que es mostra despreocupada per la incongruència de les acusacions, ja que sigues el model de dona que sigues, no pots fugir de l'etiquetatge del patriarcat. Així mateix, hem volgut mostrar que les dones, no en som una, i som persones diverses representant personatges de diferents característiques ètniques i constitució corporal.

En aquest projecte volem incidir en la culpa que recau sobre totes les dones, pel fet de néixer dones, a causa de l'herència misògina que arrosseguem des de fa segles i que pretén contenir-nos, apartades de la societat. Una societat patriarcal que ens denigra, ens margina, ens maltracta i, en última instància, ens assassina.

TOTES LES DONES SEREU UNA
I RECAURÀ SOBRE VOSALTRES
EL PES DE LA CULPA

Tica Godoy Casanova

Nascuda a València però castellonenca de vocació i de cor.

Mestra d'Educació Infantil amb una sensibilitat especial a l'hora de plasmar la tendresa, els sentiments, el color i el figurativisme.

Les tècniques pictòriques d'aquarel·la i acrílic identifiquen la meua obra, en ocasions, amb la pintura ingenuïsta dirigida als xiquets, segurament arran de la meua professió.

Han estat nombroses les exposicions realitzades tant a Castelló com a altres localitats, algunes individuals i d'altres col·lectives.

La meua implicació en la vida cultural de la ciutat m'ha portat a il·lustrar llibres de festes, gaiates, cartells o actes populars, i a formar part com a jurat en diferents ocasions.

També he realitzat il·lustracions d'arxius digitals interactius, calendaris, retallables, jocs; en llibres infantils i per a adults, sempre en contínua evolució, cercant nous reptes estètics. ■

Taller d'Imatge

Taller d'Imatge

ADONA'T
Associació de Dones
Nacionalistes 'Terra'

<http://dx.doi.org/10.6035/Adonat.2019>

Jaume Roig

1400–1478

"Doncs dic que totes les dones, de qualsevol estat, color, edat, religió, nació, condició, les grans i les petites, les joves i les velles, les lletges i les belles, les malaltes i les sanes, les cristianes, les jueves i les mores, les negres i les mulates, les pèlroges i les blanques, les que són dretes i les que són manques, les geperudes, les parladores, les mudes, les que són lliures, les que són esclaves, totes les que són vives, siguin com siguin, totes creuen que és veritat el que somien, d'allò que no veuen en fan un procés mental, sense admetre cap defensa ni escoltar les parts implicades, es pronuncien només per presumir i sentencien que és veritat allò que del cert no saben. Els plauen les mentides, sempre varien, mai no riuen sense fingir, riuen i ploren traïdorament, criden que es moren quan estan més sanes, si tenen febres terçanes no tenen cura del seu mal i acostumen a fingir que tenen dolor per tal de donar color a les seves actuacions.

Si algú les reprèn, les instruccions, les repreensions, tot ho refusen! Saben excusar molt bé els seus vicis estimats, en canvi, especulen sobre els pecats dels altres, fins i tot quan es confessen se n'atribolen: en saben expressar totes les circumstàncies, en passen ànsia, però dels seus no es dolent! Mostren que volen allò que no els plau, si miren el color blau, compren de color grana, demanen raïm quan

volen una magrana, però mai no s'enganyen a l'hora d'arreplegar! El seu plaer és gastar pròdigament, presumir i arribar sempre més amunt!"

Espill. Edició, traducció i comentaris d'Antònia Carré. Barcelona, Quaderns Crema, 2006, 86-87 ■

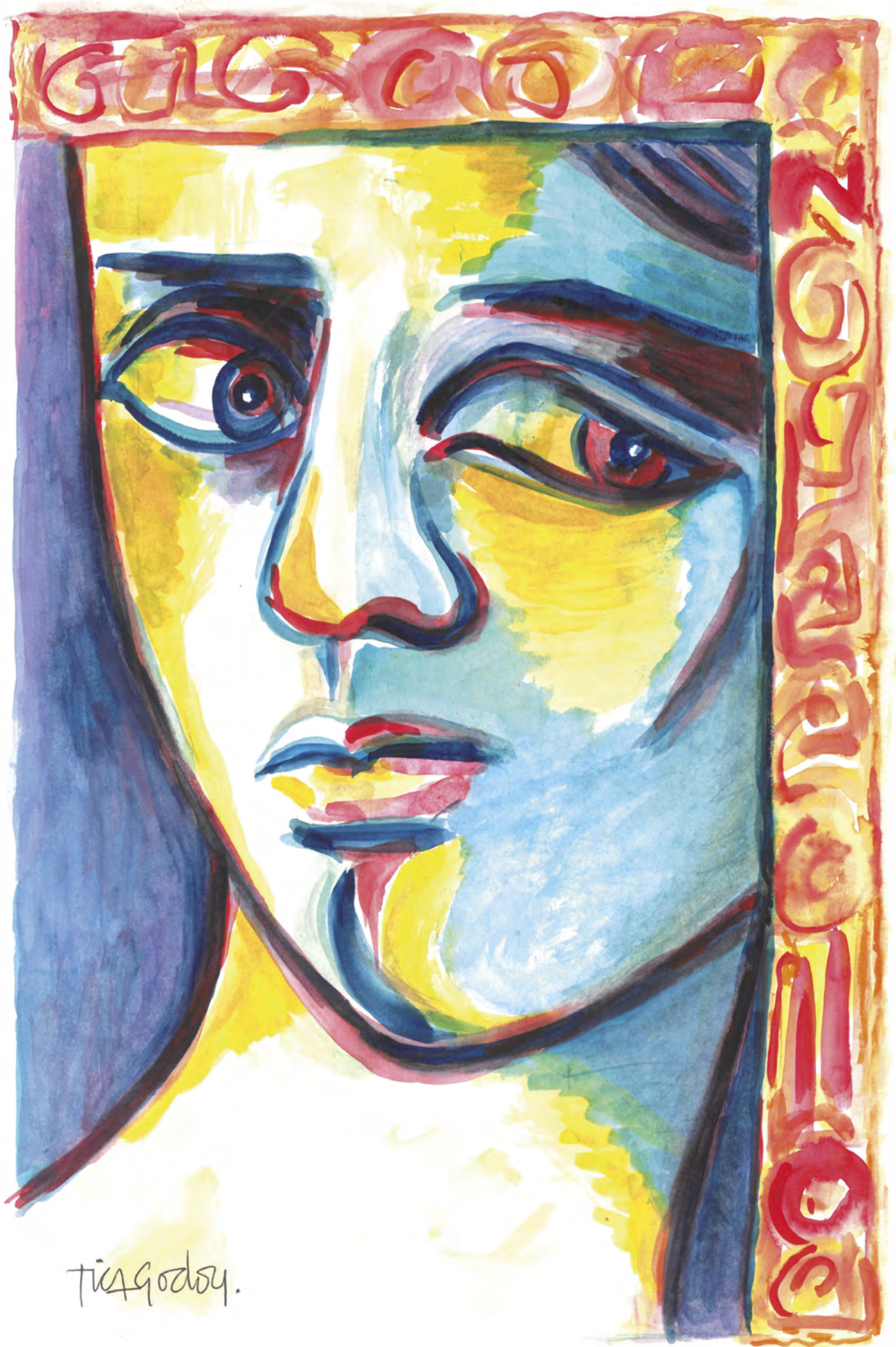
Il·lustració: Tica Godoy Casanova

Sense títol

Jaume Roig descriu les dones de manera pejorativa, enumerant tots els defectes i carències que ell creu que les identifiquen. Frivolitza al voltant de la seua manera de ser i de com mostren un comportament antagònic a allò que pensen, "fan el contrari del que diuen". Al text l'autor perfila el paper decoratiu de la dona sense reconèixer-li cap valor ni capacitat.

La il·lustració vol reflectir la dona desenfocada, receptora del missatge negatiu de l'escriptor que li provoca una reacció que es veu en la imatge subjectiva del text. En contraposició i des d'una visió constructiva, apareix plena de color i força, amb una expressió de rebel·lia i menyspreu.

tiagodosy.

SANSANO

Llicenciada en Belles arts per la Facultat de Sant Carles, Universitat Politècnica de València. Actualment regente el meu propi estudi d'art a Onda (Castelló) on desenvolupe el meu treball artístic: faig classes de dibuix, impartisc tallers i realitze exposicions. ■

Il·luminades · Il·lustrant la història de la misogínia

Erasme de Rotterdam

1466–1536

"La dona serà sempre dona: és a dir, estulta, encara que es posi la màscara de persona."

Elogi de la follia, Llibres de L'Índex, 2013 ■

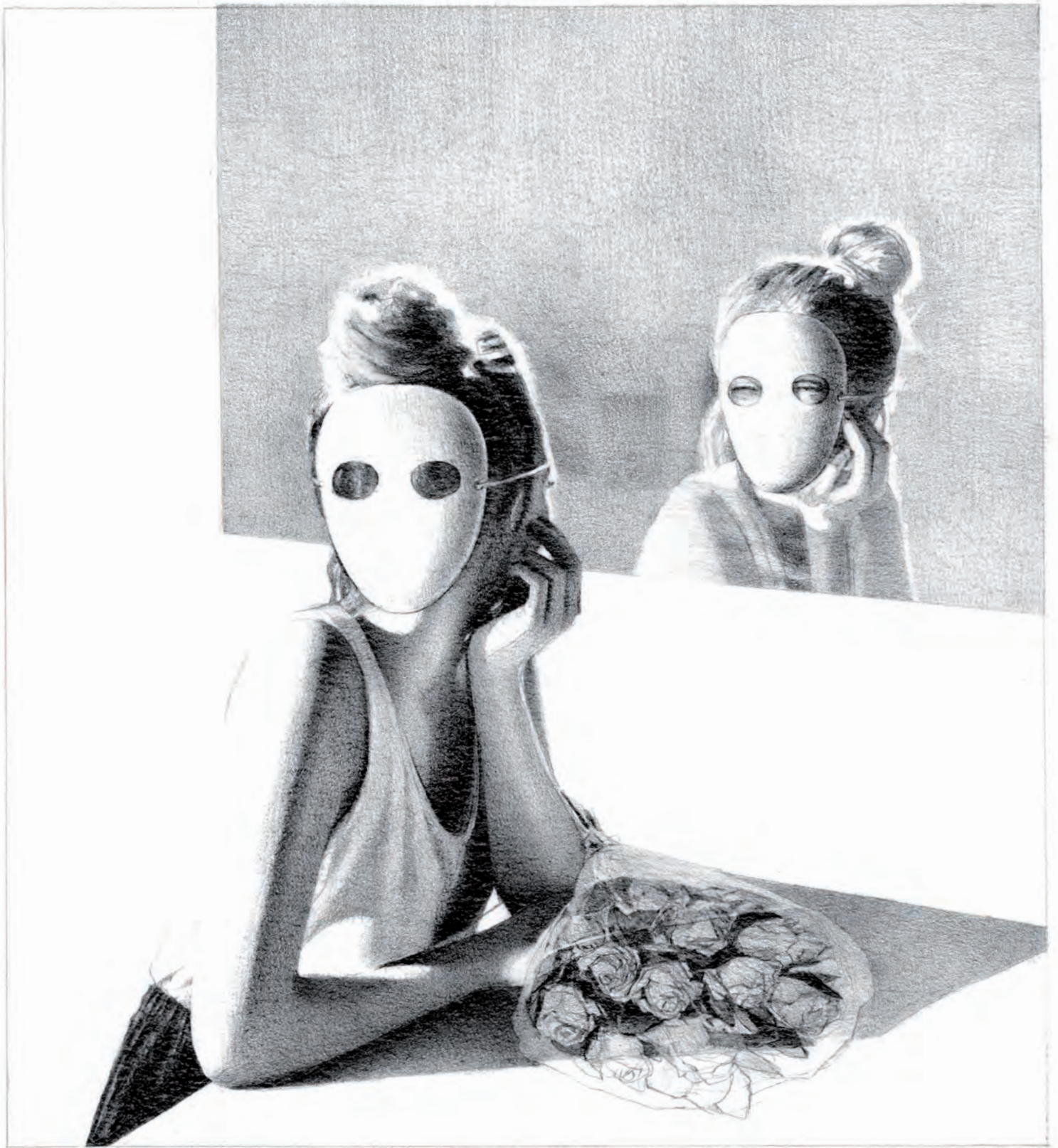
Il·lustració: SANSANO

serPERSONA

No comprenc l'odi en cap de les seues formes ni que algú o alguns el tinguen cap a mi pel simple fet de ser dona. La clau, potser, per a afrontar tot açò és, d'una banda, no mostrar indiferència, saber i reconèixer que, per desgràcia, com bé he dit, hi ha gent que m'odia; l'altra, és conèixer l'antídot davant de tanta irracionalitat: ser persona diàriament. Erasme, per la seua banda, creu que és una condició que no em correspon, així que no puc acceptar tal raonament.

La meua il·lustració mostra una dona que es reflectix en un espill, però el seu reflex no coincidix del tot amb ella, ni el que ella veu, ni el que nosaltres veiem en la imatge. Una màscara es reflectix en l'espill quan la figura femenina no la porta enfront de la seua cara sinó al darrere. Res és el que pareix, ni com a espectadors som ningú per a jutjar els altres. Cap dona hem d'amagar-nos ni posar-nos màscares que tapen el que som de veritat. Només necessitem més persones que es comporten com a persones.

Verònica Fabregat Sebastià

Nascuda a Castelló el 1978, Verònica es dedica professionalment al disseny gràfic i la direcció d'art des de fa més de 15 anys. Paral·lelament, ha desenvolupat la seua vessant més artística a través de la il·lustració, passió que li permet expressar-se amb un llenguatge més personal, donant espai a les seues pròpies històries.

Les seues il·lustracions bateguen amb la poesia del món. ■

Il·luminades · Il·lustrant la història de la misogínia

 Ainoa Anaut

ADONA'T
Associació de Dones
Nacionalistes 'Terra'

<http://dx.doi.org/10.6035/Adonat.2019>

Honoré de Balzac

1799–1850

"Intenteu de retardar el màxim de temps possible el fatal instant en què la vostra dona us demanarà un llibre."

Physiologie du mariage, Méditation XI, 1829 ■

Il·lustració: Verònica Fabregat Sebastià

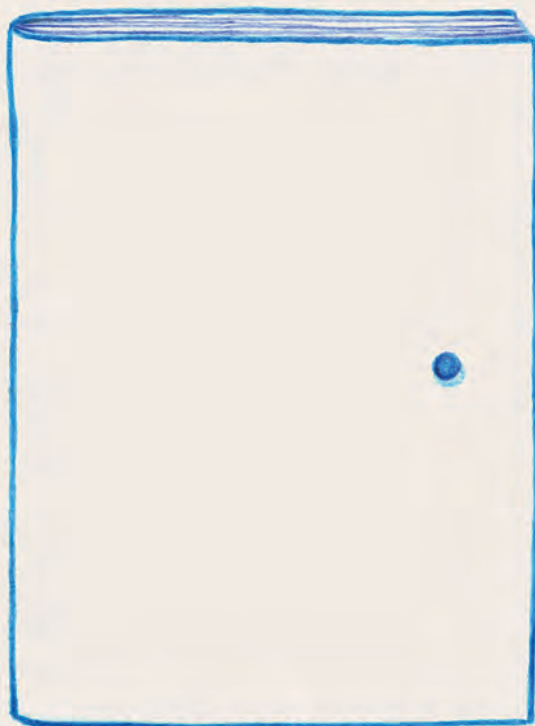
Sense títol

Vaig decidir treballar al voltant de la simbologia de la paraula "llibre" a la frase d'en Balzac, em va semblar la part més potent, aquella que més em va ressonar.

A la frase, "llibre" no vol dir manuscrit de paper imprès enquadrant en un volum. Al llibre que Balzac té por és al llibre com a objecte simbòlic il·luminador, com a porta del coneixement, com a accés al pensament i, per tant, a la llibertat i a la independència. La part de la prohibició i la foscor no podia quedar sense ser representada, però vaig voler ressaltar la idea positiva de llibre com a porta a un món de possibilitats i la decisió pròpia de la dona de treure's la banda que la cegava i decidir obrir-la per ella mateixa.

1

2

Anna Mingarro Mezquita

@mamarratxodissenygrafic

Natural de Nules, ja des de menuda amb el cap sempre als núvols i deixant volar la imaginació en qualsevol taula de l'escola mentre el professor explica com es trau l'arrel quadrada. Vaig cursar el batxillerat artístic a Vila-Real, l'especialització en Il·lustració i recentment m'he titulat en Disseny Gràfic per l'EASD de Castelló.

Pel meu compte he col·laborat amb l'empresa d'esdeveniments *10 d'Abril-Wedding & Event Planner* amb els dissenys de la papereria i decoració; encarregada de la imatge principal i organització de l'esdeveniment "Reset Weekend" a Castelló durant els dos últims anys; artesana durant quatre anys rodant per fires i mercadets artesanals i medievals amb les meues "Pintazapas"; retoc fotogràfic per a firmes com Marie Claire o dissenyadora en Grupo Gimeno són algunes de les meues últimes passes. ■

Il·luminades · Il·lustrant la història de la misogínia

ADONA'T
Associació de Dones
Nacionalistes 'Terra'

<http://dx.doi.org/10.6035/Adonat.2019>

Sigmund Freud

1856–1936. Psiquiatra

"El descobriment de la seua castració és un punt de viratge en el desenvolupament de la xiqueta. D'ací partiran tres orientacions de desenvolupament: una portarà a la inhibició sexual o a la neurosi; la següent, a l'alteració del caràcter en el sentit d'un complex de masculinitat, i la tercera, per fi, a la feminitat normal."

"33º Conferencia. La feminidad" (1933), *Obras Completas*, Editorial Amorrortu, Volum XXII, pàg. 117 ■

Il·lustració: Anna Mingarro Mezquita

Ni castrades ni fàl·liques

Després de llegir tota la conferència de la qual s'ha extret el fragment, la primera reacció fou dibuixar un dit del mig cap amunt i una vagina sobre la cara de Freud. La força visceral d'aquesta imatge va evolucionar, inspirada en l'Art Nouveau austríac contemporani del psicòleg, per mostrar que l'absència de fal·lus no és cap impediment per al desenvolupament socioemocional d'una xiqueta: la vagina dins la rosa representa la dona que floreix, que creix, que és forta. Una xiqueta que es desenvolupa sent DONA.

NI CASTR
ADES
NI FÀL·LI
QUES

SOM DONES

Mabel Ramos

1965. Castelló. Es va especialitzar en Disseny Gràfic en l'Escola Superior de Castelló.

Actualment imparteix classes de dibuix en l'Acadèmia Escaire, oberta des de 1992.

Va col·laborar amb l'editorial Bullent en la creació de contes infantils com *Banyes de Bou* i *La Bruixeta* d'Estrella Ramon.

També amb Edicions El Pirata amb el llibre *El Príncep del cabàs*.

A més treballà en Edicions del Brosquil amb *Aleix i els núvols* d'Isabel Marín i *Tota Pedra fa Aplec* d'Isabel Marín amb motiu de la celebració de l'Aplec dels Ports del 2010.

Així mateix va ser l'encarregada de fer les Il·lustracions de l'edició de la revista *Asparkia* n. 16, 2005 de la Universitat Jaume I i *Surfaces* de Mary Farrell, professora de la Universitat Jaume I, ara jubilada.

Davant meu, amb fotografia de Mabel Ramos editat per l'Ajuntament de Castelló.

Col·laboració en el centenari de Max Aub amb l'edició d'una baralla il·lustrada.

Edició de l'*Opening Opposite* amb música de Ruth Baker Band.

A més de nombroses exposicions col·lectives i individuals. ■

Paola Blasco

Pierre de Coubertin

1863–1937. Pedagóg i historiador,
fundador del moviment olímpic
modern

"L'esport femení no és pràctic ni
interessant... els jocs han d'estar reservats
als homes. Les dones (com en l'antiga
Grècia) només tenen una tasca en l'esport:
coronar els campions."

Carta de la reforma esportiva. Publicada el
13-9-1930 a Ginebra ■

Il·lustració: Mabel Ramos

Sense títol

Il·luminades · Il·lustrant la història de la misogínia

Paula López Almela

@pol.lpez.al

D'un poble, de Borriana, amb el llapis a la mà des de xicoteta, amb ganes de dibuixar tot allò que li passa pel cap.

Finalitzats els estudis de batxillerat artístic, va continuar formant-se, incorporant nous coneixements i noves experiències a l'estranger, com Il·lustració i posteriorment Disseny gràfic. Mentre cursava el grau de Disseny va fer diverses estades internacionals a Polònia, Sèrbia i Hongria. Ha continuat els seus estudis i activitats professionals, tot aportant i compartint coneixements amb persones expertes en el sector de la comunicació gràfica.

A banda de l'aspecte tècnic, no vol oblidar la sensibilitat que requereix el seu treball, absolutament necessària per tractar de transmetre els sentiments i les idees en cada il·lustració. ■

Il·luminades · Il·lustrant la història de la misogínia

📷 *Maria Font Cubedo*

Antonio Vallejo Nájera

1888–1960. Psiquiatra militar

"Per comprendre l'activíssima participació del sexe femení en la revolució marxista, cal recordar la seua característica debilitat de l'equilibri mental, la menor resistència a les influències ambientals i la inseguretat del control sobre la personalitat [...] Quan desapareixen els frens que contenen socialment la dona [...] es desperten en el sexe femení l'instint de crueltat i va més enllà de totes les possibilitats imaginades, precisament per mancar-li les inhibicions intel·ligents i lògiques, característica de la crueltat femenina que no queda satisfeta amb l'execució del crim, sinó que augmenta mentre el comet [...] A més, en les revoltes polítiques tenen l'ocasió de satisfer les seues apetències sexuals latents."

"Psiquismo del fanatismo marxista III. Investigaciones psicológicas en marxistas femeninos delincuentes", *Semana médica española: revista técnica y profesional de ciencias médicas*, ISSN 1131-0049, Núm. 25, 1939, pàgs. 194-200 ■

Il·lustració: Paula López Almela

Manipulades com animals

He estat buscant altres documents per entendre el text i he extret diverses idees, especialment el paper de la cojuntura social que representava el franquisme. La dona era considerada tan sols escòria, animal sense intel·ligència, sense un pensament adequat a l'Espanya franquista de postguerra.

Així, la meua interpretació és plasmar una dona constantment manipulada per les diverses opinions socials, polítiques, econòmiques, etc. que ella mateixa està angoixada, però no fa res, perquè sap que trie el que trie serà increpada per la seua decisió poc intel·ligent.

**MANIPULADES
COM
ANIMALS**

Laura Castelló

Sóc il·lustradora. Vaig estudiar Belles arts en la Universitat Politècnica de València on em vaig especialitzar en dibuix i il·lustració. El meu primer treball va ser com a gràfica per a Inditex però en el 2012 vaig començar a dedicar-m'hi exclusivament, com a *freelance*. He treballat per a diverses marques i projectes al llarg d'aquests anys, tant en el camp publicitari com editorial o comercial, a més d'exposar en galeries a Espanya i a l'estranger.

M'identifique amb aquest projecte perquè considere que és imprescindible visibilitzar com ha existit i existeix fins als nostres dies la misogínia i el masclisme. És necessari entendre les seues arrels històriques i culturals, fins on abasta per a poder comprendre que és estructural i heretat, per tant no qüestionat i normalitzat. Espere que el nostre granet d'arena sume per a poder avançar. ■

📷 Alicia Maciás

Donald Trump

1946

"Si Hillary Clinton no pot satisfer el seu marit, com pretén satisfer els Estats Units d'Amèrica?"

Twitter en campanya electoral, 2016

Vladimir Putin

1952

"Les dones necessiten el suport d'un home. Hem de fer tot el possible perquè les nostres estimades dones estiguen envoltades d'atencions i somriguen més."

Discurs televisat, dia de la dona, 8 març 2017

Recep Tayyip Erdogan

1954

"Una dona que renuncia a la maternitat dient 'ara treballe' en la pràctica està negant la seua femineïtat [...] Li falta alguna cosa, és mitja persona, no importa quant d'èxit tindrà en el món dels negocis."

Discurs en una trobada de l'Associació de Dones i Democràcia, Ankara 2016

Jair M. Bolsonaro

1955

"No és una qüestió de col·locar quotes de dones perquè sí. Hem de col·locar gent capacitada. Si col·loquem dones perquè sí, he de contractar negres també."

En una entrevista respecte de si augmentaria la participació de dones en funcions públiques, al març de 2018 ■

Il·lustració: Laura Castelló

Sense títol

Arran de les declaracions masclistes i retrògrades d'alguns presidents de diferents països he volgut representar com, amb les seues polítiques, ens asfixien a poc a poc, ens oprimeixen i ens lleven drets. Com aquestes polítiques són una altra manera d'exercir violència cap a nosaltres. És indignant i desolador comprovar que en l'actualitat els polítics perpetuen un missatge misògin fruit d'una mentalitat masclista i d'un desconeixement total en matèria d'igualtat. Que el president del país més poderós del món diga unes paraules tan irresponsables (impossible enumerar-les totes al llarg de la seua carrera) igual que el president rus, el brasiler o el turc, no fa més que demostrar la seua total incompetència com a polítics i els dies tan foscos que vivim amb l'avanç de l'extrema dreta.

En contrapartida, l'auge global del moviment feminista (la societat sempre va per davant dels polítics) està canviant, qüestionant i revolucionant moltes de les creences masclistes que fins ara donàvem per bones. Per moltes polítiques, lleis i declaracions que facen estem despertant i això ja no es pot parar.

 Jair M. Bolsonaro
@jairbolsonaro

No és una qüestió de col·locar quotes de dones perquè sí. Hem de col·locar gent capacitada. Si col·loquem dones perquè sí, he de contractar negres també.

20:44 - 14 Nov 2017

 57K 31K 34K

 Vladimir Putin
@VladimirPutin

Les dones necessiten el suport d'un home. Hem de fer tot el possible perquè les nostres estimades dones estiguin envoltades d'atencions i somriuen més.

13:35 - 8 març 2017

 41k 11k 23k

 Donald J. Trump
@realDonaldTrump

Si Hillary Clinton no pot satisfer el seu marit com preten satisfer als Estats Units d'Amèrica?

7:25 AM - 18 Oct 2016

 61k 19k 10k

 Recep Tayyip Erdoğan
@RT_Erdogan

"Una dona que renuncia a la maternitat dient 'ara treballo' en la pràctica està negant la seva femeneïtat [...] Li falta alguna cosa, és mitja persona, no importa quant d'èxit tindrà en el món dels negocis."

17:20 - 15 Dic 2016

 583 15k 4,9k

Homer (s. IX a. C.)
Semònides d'Amorgós (s. VII a. C.)
Eurípides (485–406 a. C.)
Aristòfanes (448–380 a. C.)
Antífanès (388–311 a. C.)
Aristòtil (384–322 a. C.)
Alexis de Turis (c. 372–270 a. C.)
Valeri Màxim (s. I d. C.)
Sant Agustí (354–430 d. C.)
Anònim (final s. XI)
Sant Vicent Ferrer (1350–1419)
Ausiàs March (1400–1459)
Jaume Roig (1400–1478)
Erasme de Rotterdam (1466–1536)
Molière (1622–1673)
Jean Jacques Rousseau (1712–1778)
Honoré de Balzac (1799–1850)
Friedrich W. Nietzsche (1844–1900)
Sigmund Freud (1856–1936)
Pierre de Coubertin (1863–1937)
Ramon del Valle-Inclán (1866–1936)
Antonio Vallejo Nájera (1888–1960)
José A. Primo de Rivera (1903–1936)
Donald Trump (1946)
Vladimir Putin (1952)
Recep Tayyip Erdogan (1954)
Jair M. Bolsonaro (1955)

Selecció de textos misògins

S'han de conèixer els clàssics fins i tot per poder distanciar-se'n ... necessites encarar-te amb el teu passat, saber d'on vens —com a persona i com a societat.

Carlota Subirós, en Laura Serra, "*Clàssics masculistes: adaptar-los o no, aquesta és la qüestió*"

Ara.cat
11/08/2018

ADONA'T per tal d'iniciar el projecte IL·LUMINADES va cercar i consensuar dins del grup un seguit de textos, alguns de ben coneguts, altres no tant, que al nostre parer reflectien clarament actituds misògines. Després de documentar-los acuradament, traduir-los, si no ho estaven, i ordenar-los cronològicament, vam procedir a assignar-ne dotze a les nostres il·lustradores convidades a participar en l'exposició.

Els nostre objectiu era recollir textos clàssics, històrics, més que actuals, tot fent constar que els autors són noms cèlebres, canònics en diversos camps del saber, des de la literatura fins la ciència, passant per la política o la religió. De fet, els únics fragments que hem aportat de l'actualitat estan agrupats en un sol panell d'il·lustració, que recull quatre dels governants actuals més polèmics precisament per la seua reiterada propensió a

menystenir les dones en les seues declaracions públiques: Trump, Putin, Erdogan i Bolsonaro.

No és la nostra intenció fer un catàleg exhaustiu, la tasca seria inabastable, ni tampoc qüestionar que determinades afirmacions serien més explicables en el temps i context que es van escriure que en l'actual, però la lectura d'aquesta selecció pretenem que resulte il·lustrativa i útil.

En moments com els actuals hem de recordar la màxima que diu que les dones hem de vigilar constantment, ja que sempre hi ha individus impregnats de misogínia, i organitzats, que aprofitaran situacions de crisi per retirar-nos els drets aconseguits amb tant d'esforç i relegar-nos a un pla inferior que és el que ells creuen que ens correspon des de sempre. ■

Homer

s. IX a. C.

[Telèmac:] "Mare, torna com sigui a la cambra i ocupa't allí de la teva feina, el teler i el fus [...] i això de parlar serà cosa dels homes, de tots, i més de mi; car és meu el poder de la casa."

Odissea, l, 358-359, traducció de Carles Ribas - *La veu i el poder de les dones*, Mary Beard, Arcàdia ■

Il·lustrat per Marta Selusi Luis, pàg. 25

Semònides d'Amorgós

s. VII a. C.

"Perquè aquest [les dones] és el pitjor mal que Zeus creà, i ens el va llençar al coll com argolla irrompible, des de l'època aquella que Hades acollira als qui per causa d'una dona es van fer guerra."

Iambe de les dones, (8(7D)). ■

Eurípides

485–406 a. C.

[Hipòlit:] "Odio la dona sàvia. Espero que no hi hagi mai a casa meua una dona que sàpiga més d'allò que li convé a una dona[...] Voldria que moríssiu! Mai em cansaré d'odiar les dones, encara que algú digui que repeteixo sempre el mateix, doncs també elles són permanentment malvades."

Hipòlit, versos 616-668, traducció Vicenç A. Abellán i Cristina Dalmau ■

Il·lustrat per Rachel Virginia Dutch, pàg. 29

Aristòfanes

448 a. C.–380 a. C.

"[Les dones] fan la punyeta a llurs marits com abans, amaguen els adúlter a dins de casa seva com abans, es fan d'amagat menges exquisides com abans, els agrada beure vi pur com abans, i fornicar les engresca, com abans."

L'assemblea de les dones 224-228, traducció Rubén Montañés ■

Antífanes

388–311 a. C.

"[245] Jo, pel que fa a la dona, només en una cosa confie, que una vegada morta, ja no tomarà a la vida, però a part d'això, desconfie fins que morgia. [246] Un home afectat d'oftalmia aguda, tot i patir enormes mals, un únic bé tan sols experimenta: que no veu una dona durant aqueix temps. [270] No hi ha, en veritat, cap càrrega més gravosa que una dona que aporta abundant dot. [347] Què dius? Si vols amagar quelcom, ¿davant d'una dona [...] en parlaràs? I, quina diferència hi ha entre això i contar-ho a tots els pregoners de l'àgora?"

Traducció Rubén Montañés ■

Aristòtil

384–322 a. C.

"I és que la femella és com un mascle mutilat, i les menstruacions són esperma, malgrat que no pur, ja que no els hi falta més que una cosa, el principi de l'ànima..."

La generació dels animals 737a 27-30 ■

Il·lustrat per JuárezCasanova estudi, pàg. 33

Alexis de Turis

c. 372–270 a. C.

"Dissortats de nosaltres [...], que per haver venut el dret a parlar en la vida i una plaent existència, vivim com a esclaus de les dones, i no pas lliures. ¿Que no és el nostre mal, doncs, de tenir dot i no preu? Amarg i curull de donívola bilis. La dels homes, davant d'aquesta, és vera mel; ells, quan algú els fa mal, saben perdonar, però elles, bo i fent mal, encara acusen. Governen el que no cal, i del que cal governar, se'n despreocupen, juren en fals, i sense patir ni un sol mal, tothora diuen que estan malaltes."

150. *Ateneu*, XIII 558e, traducció de Rubén Montañés ■

Valeri Màxim

s. I d. C.

"La debilitat mental ("imbecilitas mentis") i el rebuig a fer feines pesades ha d'advertir a les dones que s'han d'empenyar en aconseguir la seua pròpia formació."

Factorum et dictorum memorabilium libri 9,1,3 ■

Sant Agustí

354–430 d. C.

"Hi ha també un ordre natural en els éssers humans, de manera que les dones servesquen els seus marits i els fills, els seus pares. La justificació consisteix que la raó més dèbil ha de servir la més forta."

Quaestiones in Heptateuchum 1,153. CCL 33,59 ■

Il·lustrat per Anna Dobon, pàg. 37

Anònim

Final s. XI

"[...]
La dona que no és falsa no és dona (21)
La dona promou guerres, difícilment
busca pactes de pau (22)
La dona per diners diu: "t'estime" (27)
La dona mentre plora ordeix enganys a
base de llàgrimes (29)
La dona saqueja i per això se l'anomena
lloba (33)
Dona, quan parles, l'acer es torna cera
(43)"

"Arbore sub quadam dictavit clericus Adam",
Poesía misógina en la edad media latina:
ss. XI-XIII, Mercè Puig Rodríguez-Escalona ■

Il·lustrat per Laulauenlaseuatinta, pàg. 41

Sant Vicent Ferrer

1350–1419

"I vosaltres, dones, a les vostres filles, ¿què els ensenyeu? Ha! 'Ara veges, ma filla, així t'afaitaràs; veges, pren així el mirall, i aquest pelet estira'l així. I no veus tu que no hi està bé? I, ma filla, així ballaràs, de costadet, i així faràs aquesta volta'. La mare es fa alcavota de la filla; i aquest camí, ¿on va? A l'infern, tu i ella."

Sermons, I, 205, lins. 19 a 33 ■

Ausiàs March

1400–1459

"Llur cap no val, perquè no hi ha cervell;
Tot l'als és bo segons a què serveix.
Llinatge d'om, mitjançant elles, creix;
Llur ésser fon per augmentar aquell."

Poema LXXI, versos 101-104 ■

Jaume Roig

1400–1478 Escriptor

"Doncs dic que totes les dones, de qualsevol estat, color, edat, religió, nació, condició, les grans i les petites, les joves i les velles, les lletges i les belles, les malaltes i les sanes, les cristianes, les jueves i les mores, les negres i les mulatres, les pèlroges i les blanques, les que són dretes i les que són manques, les geperudes, les parladores, les mudes, les que són lliures, les que són esclaves, totes les que són vives, siguin com siguin, totes creuen que és veritat el que somien, d'allò que no veuen en fan un procés mental, sense admetre cap defensa ni escoltar les parts implicades, es pronuncien només per presumir i sentencien que és veritat allò que del cert no saben. Els plauen les mentides, sempre varien, mai no riuen sense fingir, riuen i ploren traïdorament, criden que es moren quan estan més sanes, si tenen febres terçanes no tenen cura del seu mal i acostumen a fingir que tenen dolor per tal de donar color a les seves actuacions. Si algú les reprèn, les instruccions, les repreensions, tot ho refusen! Saben excusar molt bé els seus vicis estimats, en canvi, especulen sobre els pecats dels altres, fins i tot quan es confessen se n'atribolen: en saben expressar totes les

circumstàncies, en passen ànsia, però dels seus no es dolen! Mostren que volen allò que no els plau, si miren el color blau, compren de color grana, demanen raïm quan volen una magrana, però mai no s'enganyen a l'hora d'arreglar! El seu plaer és gastar pròdigament, presumir i arribar sempre més amunt!"

Espill. Edició, traducció i comentaris d'Antònia Carré. Barcelona, Quaderns Crema, 2006, 86-87 ■

Il·lustrat per Tica Godoy, pàg. 45

Erasme de Rotterdam

1466–1536

"La dona serà sempre dona: és a dir, estulta, encara que es posi la màscara de persona."

Elogi de la follia, Llibres de L'Índex, 2013 ■

Il·lustrat per SANSANO, pàg. 49

Molière

1622–1673

"Entre els seus mobles, encara que al principi l'enutge, no necessita escriptori, tinta, paper, ni ploma; el marit, d'acord amb els bons costums, és qui ha d'escriure tot el que en casa s'escriga."

L'escola de les dones, Ed. Proa, 2003 ■

Jean Jacques Rousseau

1712–1778

"L'educació de les dones sempre ha de ser relativa als hòmens. Agradar-nos, ser-nos d'utilitat, fer que les estimem, educar-nos quan som jòvens i tenir cura de nosaltres quan som vells, aconsellar-nos, consolar-nos, fer les nostres vides fàcils i agradables; aquestes són les obligacions de les dones durant tot el temps i el que se'ls ha d'ensenyar en la infantesa."

Emili, o de l'educació, llibre V ■

Honoré de Balzac

1799–1850

"Intenteu de retardar el màxim de temps possible el fatal instant en què la vostra dona us demanarà un llibre."

Physiologie du mariage, Méditation XI, 1829 ■

Il·lustrat per Verònica Fabregat Sebastià, pàg. 53

Friedrich W. Nietzsche

1844–1900 Filòsof

"[...] les dones emancipades són [...] les fracasades, l'instint més radical de les quals és la venjança."

Ecce Homo, Per què escric llibres tan bons, pàg. 5 ■

Sigmund Freud

1856–1936 Psiquiatra

"El descobriment de la seua castració és un punt de viratge en el desenvolupament de la xiqueta. D'ací partiran tres orientacions de desenvolupament: una portarà a la inhibició sexual o a la neurosi; la següent, a l'alteració del caràcter en el sentit d'un complex de masculinitat, i la tercera, per fi, a la feminitat normal."

"33º Conferencia. La feminidad" (1933), *Obras Completas*, Editorial Amorrortu, Volum XXII, pàg. 117 ■

Il·lustrat per Anna Mingarro Mezquita, pàg. 57

Pierre de Coubertin

1863–1937 Pedagóg i historiador, fundador del moviment olímpic modern

"L'esport femení no és pràctic ni interessant... els jocs han d'estar reservats als homes. Les dones (com en l'antiga Grècia) només tenen una tasca en l'esport: coronar els campions."

Carta de la reforma esportiva. Publicada el 13-9-1930 a Ginebra ■

Il·lustrat per Mabel Ramos, pàg. 61

Ramon del Valle-Inclán

1866–1936

"[Marqués de Bradomín:] Sempre he cregut que la bondat de les dones és encara més efímera que la seua bellesa."

Sonata de primavera. Memorias del marqués de Bradomín, 1904 ■

Antonio Vallejo Nájera 1888–1960 Psiquiatra militar

"Per comprendre l'activíssima participació del sexe femení en la revolució marxista, cal recordar la seua característica debilitat de l'equilibri mental, la menor resistència a les influències ambientals i la inseguretad del control sobre la personalitat [...] Quan desapareixen els frens que contenen socialment la dona [...] es desperten en el sexe femení l'instint de crueltat i va més enllà de totes les possibilitats imaginades, precisament per la mancar-li les inhibicions intel·ligents i lògiques, característica de la crueltat femenina que no queda satisfeta amb l'execució del crim, sinó que augmenta mentre el comet [...] A més, en les revoltes polítiques tenen l'ocasió de satisfer les seues apetències sexuals latents."

"Psiquismo del fanatismo marxista III. Investigaciones psicológicas en marxistas femeninos delincuentes", *Semana médica española: revista técnica y profesional de ciencias médicas*, ISSN 1131-0049, Núm. 25, 1939, pàgs. 194-200 ■

Il·lustrat per Paula López Almela, pàg. 65

José A. Primo de Rivera 1903–1936

"Vegeu, dones, com hem fet virtut capital d'una virtut, l'abnegació, que és sobretot vostra."

Discurs sobre la formació de la Falange 29-10-1933 ■

Donald Trump

1946

"Si Hillary Clinton no pot satisfer el seu marit, com pretén satisfer els Estats Units d'Amèrica?"

Twitter en campanya electoral, 2016 ■

Vladimir Putin

1952

"Les dones necessiten el suport d'un home. Hem de fer tot el possible perquè les nostres estimades dones estiguen envoltades d'atencions i somriuen més."

Discurs televisat, dia de la dona, 8 març 2017 ■

Recep Tayyip Erdogan

1954

"Una dona que renuncia a la maternitat dient 'ara treballo' en la pràctica està negant la seua femineïtat [...] Li falta alguna cosa, és mitja persona, no importa quant d'èxit tindrà en el món dels negocis."

Discurs en una trobada de l'*Associació de Dones i Democràcia*, Ankara 2016 ■

Jair M. Bolsonaro

1955

"No és una qüestió de col·locar quotes de dones perquè sí. Hem de col·locar gent capacitada. Si col·loquem dones perquè sí, he de contractar negres també." ■

Donald Trump, Vladimir Putin, Recep Tayyip Erdogan, Jair M. Bolsonaro, il·lustrats per Laura Castelló, pàg. 69

Publicacions anteriors d'ADONA'T

2009

2010

2011

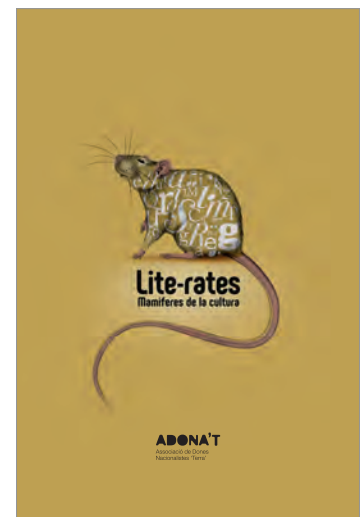
2015

2016

2017

Il·luminades · Il·lustrant la història de la misogínia

2012

2013

2014

2018

2019

ADONA'T
Associació de Dones
Nacionalistes 'Terra'

<http://dx.doi.org/10.6035/Adonat.2019>

Amparo Navas

Fotògrafa

M'agrada posar amor en tot allò que faig i denunciar el que em sembla injust.

La meua mirada a través de la càmera tracta de ser íntima i alhora realista.

Captar la realitat social de pobles desafortunats, a través de l'objectiu, mirar profundament, com volent llegir en els ulls de la gent la diversitat, sensibilitzar l'opinió pública de les desigualtats que ara mateix trobem en relació amb la feminització de la pobresa, amb exposicions com *Junto a la Jaima*, *Estatuas de sal*, *Dos miradas, dos mujeres*, *Silencio*, i algunes altres en les quals he tractat de plasmar una discriminació que continua existint per motius de gènere. ■

ADONA'T

Associació de Dones
Nacionalistes 'Terra'

Il·luminades · Il·lustrant la història de la misogínia

ADONA'T

Associació de Dones
Nacionalistes 'Terra'

Aquest llibre, amb els continguts de l'exposició
IL·LUMINADES. IL·LUSTRANT LA HISTÒRIA DE LA MISOGÍNIA,
d'ADONA'T,
es va acabar d'imprimir el dia 8 de març de 2019,
en fer un any de la primera
vaga feminista.